

Nederlandse reels voor Amerikaanse presidenten

Alleskunner Ari 't Hart ontwerpt unieke vliegenreels

TEKST: Hyppo Wanders

FOTOGRAFIE: Ari 't Hart en Hyppo Wanders

Hij is fijn instrumentenmaker, vliegvisser, kunstschilder, charmant causeur, winnaar van diverse designprijzen, wereldburger, ontwerper van een grote serie fraaie reels maar ook professioneel volleybalcoach met een goed gevulde prijzenkast. Ari 't Hart is een homo universalis, een alleskunner.

De vliegenreels van Ari zijn zonder uitzondering functionele kunstwerken.

Ari volgde een opleiding aan de Leidse Instrumentmakers School. Na deze opleiding werkte hij als instrumentmaker bij het Instituut voor Luchtkartering (ITC). Dat instituut verhuisde in 1971 naar Enschede waarna Ari en zijn vrouw Astrid uiteindelijk in Oldenzaal terecht kwamen. In die hele periode werkte hij ook als volleybal-trainer en coach in het westen van het land. Na hun verhuizing zette hij dat werk voort aan de Universiteit Twente. In een werkkamer vol met zelf ontworpen instrumenten sprak Hyppo Wanders met hem.

Georganiseerde chaos

De oudere lezers onder ons kennen misschien de figuur Malle Pietje, een karakter uit de TV- serie Swiebertje. Malle Pietje handelde in uiteenlopende zaken en deed dat vanuit een 'winkel' die volgestapeld stond. De werkkamer van Ari heeft diezelfde georganiseerde chaos. Kasten vol met reels, tafeltjes vol met instrumenten, wanden vol met schilderijen. Geen plek op de vloer is onbenut gelaten. Sieraden, lampen, oorkondes, bindvises, gereedschap, beelden, alles door Ari zelf vervaardigd. En alles even fraai. Ari volgt mijn blik die meteen gefixeerd raakt op de overvolle wandkast met reels.

"Dit is niet de hele collectie. Ik heb vanaf 1959 meer dan 500 verschillende reels gemaakt. De eerste heb ik niet meer, maar er staan een kleine 300 exemplaren in een museum voor moderne kunst in Calgary." Ik bekijk de beroemde serie uit begin jaren 80 met prachtige namen als de Traun, de Rio Orbigo, Lake Taupo en de River Deschutes. Ze ogen nog steeds fris en modern. Ari overhandigt een bijzonder uitziende reel: "Dit zijn mijn allernieuwste reels, mooi hè, dat zijn kunststukken joh. Mooi die afwerking, allemaal handwerk is dat. Ik heb ook een kleinere uitvoering, die is gecombineerd met een aantal aspecten uit mijn oude stijl. Dat is het allerbeste wat er is. Die kun je tegen de muur aangoeien en dan gaat het nog niet kapot."

Impulsief ontwerpen

Al bijna 60 jaar lang ontwerpt hij reels. Van een nieuwe serie zijn dat er vaak maar twee of drie die meestal direct worden verkocht. "Die nieuwe hier zijn trouwens wel mijn duurste reels, daar zit zoveel handwerk in. Alleen al dat ATH-logo erin stralen met glasparel in combinatie met de gepolijste kast, dat kost enorm veel tijd. Het ontwerpen van een nieuwe reel kost maar twee dagen en ...vijfenvijftig jaar! Ik werk vanuit het materiaal. Ik pak het op en ga dan iets maken. En terwijl ik het maak, verander ik het net zolang tot er iets moois uitkomt. Dat wat ik wil maken heb ik niet altijd in mijn hoofd. Ik zit achter de machines en werk impulsief. Van te voren tekenen of schetsen doe ik niet. Als het klaar is én als ik het mooi vind en er een serie van wil laten maken, pas dan teken ik het de andere dag. En dan kan het ook meteen naar de fabriek. Sneller kun je niet werken. Anders kan ik trouwens ook niet werken. Daarbij werk ik vanuit mijn fantasie, inspiratie van buitenaf is niet nodig. Alleen wat betreft kleur laat ik de mening van de opdrachtgever meespelen."

Motto

In de ontwerpfase speelt naast functionaliteit ook het uiterlijk een belangrijke rol: "Mijn hele motto is: Mag het ook mooi zijn? Natuurlijk moet het goed werken, maar laat het alsjeblieft ook mooi zijn! Ik had een leraar op de Instrumentenmaker School die legde een keer een stuk materiaal op tafel en zei toen tegen mij: "Mijnheer 't Hart, als je niet verliefd kan worden op dat stuk materiaal dan kun je er ook niet iets moois van maken."

Dat is voor mij een heel belangrijke les geweest. Tijdens een van de eerste Amerikaanse shows waarvoor ik was uitgenodigd waren 21 van 's wereld beste designers aanwezig. Mijn verhaal daar was "Mag het ook mooi zijn alstublieft." En niemand van al die grote jongens daar -computerbedrijven, ontwerpers, regisseurs en weet ik niet wat er ➤

Een deel van de ruim 500 door Ari ontworpen reels.

Ari 't Hart ontwerpt en maakt al meer dan 55 jaar reels voor het vliegvisseren.

allemaal rondliep- niemand begreep dat verhaal. Op een vraag wat ik daarmee bedoelde legde ik uit dat ik jarenlang met gehandicapte sporters heb gewerkt. Het eerste dat ik presenteerde tijdens die show was een futuristisch ogende rolstoel. Die rolstoel is kenmerkend: als je iemand in een rolstoel ziet zitten -en het is een armoedig lelijk ding- dan denk je: oh wat zielig voor die man of die vrouw. Maar nu verander ik de boel en maak ik voor die man een verschrikkelijk mooie rolstoel. Dan kijk je meteen met een ander idee naar die persoon: wat heeft u een mooie rolstoel. Die man is op dat moment niet meer zielig. En dat is het verschil. Dat probeer ik met alles te doen.”

Schoonheid

Zijn carrière als ontwerper van unieke vliegenreels begon in 1959 toen hij kennis maakte met het vliegvisseren. “Op aanraden van een vriend ben ik begonnen met vliegvisseren. Bij V&D kocht ik mijn eerste vliegenhengeltje. Ik kocht toen ook mijn eerste reel, een Heddon, een klein groen reeltje. Het eerste dat bij mij opkwam toen ik dat ding had: ik kan iets beters -maar ook veel mooiers- maken. Toen is het begonnen en heb ik mijn eerste reel gemaakt. Vanaf dat moment ben ik begonnen met kleinere ontwerpen. Want ik maakte toen nog grote optische apparatuur voor luchtkarteringen, apparaten die hier helemaal niet in de kamer passen. Maar ook in die grote apparaten verwerkte ik al met vormgeving. Die drive naar vormgeving heb ik vastgehouden. Tot in de kleinste details. Elk onderdeelje is zorgvuldig gekozen en verwerkt.”

Het blijkt dat heel het leven van Ari in het teken van schoonheid staat. Uit een kast trekt hij een mockup te voorschijn van een boek. Een kijkboek over zijn eigen

werk maar ook over zijn vrienden die hij in de loop der jaren heeft ontmoet.

“Dit wordt mijn boek met de door mij ontworpen Astridreel op de omslag verwerkt. Een ode aan mijn vrouw Astrid. Iedereen die iets aan mij heeft geschreven krijgt in dat boek een dubbele pagina. Met daarop afgebeeld de correspondentie. Ik koppel daar de bijbehorende reel aan en kies of maak een schilderij dat bij die persoon past.”

Al bladerend passeren beroemdheden als zanger Joe Cocker, schrijver Jack Hemingway en oud-president Jimmy Carter.

Als geboren verteller heeft Ari over al die beroemdheden wel een anekdote paraat. Zo schreef hij Georg Bush ooit een brief waarin hij hem bedankte voor alles wat hij gedaan heeft tijdens de Golfoorlog. Om zijn dankbaarheid te uiten schonk Ari in 1996 de president een unieke reel. “Een jaar later krijg ik een telefoontje van het Witte Huis of ik tien van die reels wil maken voor het presidentiële team dat met hem gaat vissen. Natuurlijk heb ik die reels prompt gemaakt en geleverd. Maar de rekening is tot op de dag van vandaag nog niet voldaan.”

Mammoetivoor

Ari is niet alleen reelontwerper. Hij bewerkt net zo makkelijk hout of smeedt sieraden. Zijn vakmanschap waaiert breed uit. Ook in de keuze van materiaal is hij flexibel en laat hij zich niet beperken. Edelmetalen als goud en zilver, industriële materialen als staal, aluminium en titanium maar ook natuurlijk materiaal als hout en ivoor. Combinaties van dit alles liggen dan al snel voor de hand. Serieus werk maar ook sieraden met een glimlach. Zo toont hij een miniatuur vliegenhengel en reel van

alles bij elkaar amper 10 centimeter. Gesneden uit 60.000 jaar oud mammoetivoor. In 1978 gevonden tijdens een reis in Siberië.

Vertrouwen

Ondanks zijn leeftijd van 81 is Ari een harde werker: "Ik werk nog steeds tot 2 uur 's nachts, ook in de weekenden. Maar het mag geen sleur worden, geen werk van hetzelfde, daarvoor ben ik teveel ontwerper. Ik wil telkens weer iets nieuws maken. Dat gaat continu door. In mijn loopbaan ben ik met verschillende mensen in zee gegaan en heb altijd de verkeerde gekozen, had te veel vertrouwen. Dat te veel aan vertrouwen is mij altijd opgebroken. Maar ik ben zo als ik ben, ik zou mij niet willen veranderen. Geld interesseert mij veel minder dan de vrijheid om te doen wat ik wil. Er is niemand die tegen mij zegt: jij moet dit of jij moet dat. Dat maak ik gelukkig zelf wel uit. Zo'n instelling zal iedereen wel graag willen, maar dat kan niet altijd. Ik ben zes keer opnieuw begonnen. Gelukkig heb ik een vrouw waar ik al 50 jaar samen mee ben en die altijd achter me heeft gestaan. Als ik Astrid niet had gehad, dan had ik dit nooit kunnen doen. Zij is iemand die totaal voor mij zorgt."

Museum of Modern Art

Als een Malle Pietje duikt Ari achter de bank op zoek naar iets specifieks. Telkens weer komt hij te voorschijn met een prachtige reel, opbergdoos of speciaal gereedschap voor het maken van vliegen. Alles straalt een doordachte eenvoud uit, niets is uit balans, alles werkt perfect. Functionele vormgeving die hebberig maakt. Waar over nagedacht is met het hart. "Waar ik overigens nog steeds erg trots op ben is dat een van mijn reels, de Remco, in de collectie van het Museum of Modern Arts in New York is opgenomen."

Vliegvisser

Ari is en blijft naast kunstenaar ook sportvisser in hart en nieren. Vliegvisser doet hij nog steeds het liefste: "De elegantie van het vliegvisser geeft bij mij de doorslag. De totale sierlijkheid van het vliegvisser: stromend water, avontuur, beweging, de lijn zwevend in de lucht, de zichtbare aanbeet. Dat vind je bij andere visserij niet terug. Wat is er leuker dan langs de oever van een onbekend Duits riviertje te struinen en daar met een netje een paar insecten uit de struiken te vangen. Om dan even te gaan zitten, het binddoosje te openen en een tweetal imitaties te binden van het zojuist gevangen insect. Zo stel ik het summum van vliegvisser voor. En dan is er niets leuker als dat ook inderdaad lukt. Dat is de reden waarom ik dit soort doosjes maak. En daar word ik gelukkig van als ik dat gemaakt heb. Van het uitzoeken om alles passend te krijgen. Van het hele proces, inclusief eindproduct. Een product dat daarna weer het begin wordt van een nieuw proces. Het stopt nooit."

Een interview met Ari 't Hart is te zien op www.tangrammedia-vistv.nl/film.php?id=376

Boven: Samen met Jack Hemingway op weg naar een visavontuur.

Midden: Ook de nieuwste reels van Ari zijn weer echte kunstwerken.

Onder: Vliegvisser is en blijft de grote liefde van Ari 't Hart.